

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Левченко Фессалоніка Григорівна

канд. пед. наук, доцент, старший науковий співробітник
відділу профільного навчання
Інститут педагогіки НАПН України

УКРАЇНА

В узагальненнях Міжнародних порівняльних досліджень якості освіти TIMSS та PISA йдеться про невідповідність вітчизняної системи освіти світовим стандартам. Це насамперед пов'язано з тим, що в зарубіжних країнах у процесі навчання більше уваги приділяється практичному значенню вивченого, застосуванню набутих знань та вмінь у нестандартних, змінених умовах. Це свідчить про необхідність формування особистості нового типу, здатної розв'язувати проблеми, встановлювати міжпредметні і внутрішньопредметні зв'язки. Отже, компетентнісний підхід, що прийшов на зміну так званій ЗУНівській парадигмі, – це спроба привести у відповідність результати роботи масової школи до потреб ринку праці, стандартів вітчизняної системи освіти і світових вимог.

У Проекті Закону України «Про освіту» зазначено, що метою повної загальної середньої освіти є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності [1].

Щоб виконати ці вимоги, потрібно не тільки оновити зміст і технології освіти, але перш за все, підготувати вчителя, здатного вирішувати ці складні соціально-педагогічні завдання.

Для цього необхідно було з'ясувати чи готовий сьогодні вчитель до реалізації ідей компетентісно орієнтованого навчання і, які фактори сприяють або не сприяють цій готовності.

З метою з'ясування чи готові вчителі до реалізації компетентісно орієнтованого навчання було проведено дослідження, що полягало в опитуванні, анкетуванні, аналізі педагогічної діяльності.

Результати дослідження показали, що усвідомленням недостатності досягнутих результатів і бажанням їх поліпшити керуються в своїй інноваційній діяльності – 20% педагогів; високим рівнем професійних досягнень, сильною потребою в досягненні високих результатів – 20%; потребою в контактах з цікавими, творчими людьми – 53,3%; бажанням створити нову, ефективну школу для дітей – 20%; потребою в новизні, оновленні, зміні обстановки, подоланні рутини – 26,6%; потребою в лідерстві – 6,6%; потребою в пошуку, дослідженні, кращому розумінні закономірностей – 20%; потреба в самовираженні, самовдосконаленні – 20%; відчуттям власної готовності брати участь в інноваційних процесах, упевненістю в собі – 20%; бажанням перевірити на практиці отримані знання при нововведеннях – 6,6%; потреба в ризику – 0%; матеріальними причинами: підвищенням заробітної плати, можливістю пройти атестацію і т.д. – 46,6%; прагненням бути поміченим і гідно оціненим – 40%.

Проведене дослідження дозволило виявити у педагогів наступні антиінноваційні бар'єри: слабка інформованість в колективі про можливі інновації – у 6,6% педагогів; переконання, що ефективно навчати можна і по-старому – у 20%; погане здоров'я, інші особисті причини – у 33,3%; велика навчальне навантаження – у 40%; невеликий досвід роботи – у 20%; відсутність матеріальних стимулів – у 40%; почуття страху перед негативними результатами – у 20%; розбіжності, конфлікти в колективі – у 6,6%.

Результати дослідження показали, що більшість педагогів сприймають нововведення помірно – 40%, тобто не прагнуть бути серед перших, але й не хочуть бути серед останніх. Тоді як 26,6% педагогів відносять себе до тих, що володіють високим рівнем новаторства.

Однією з основних причин подібної ситуації є відсутність в школах інноваційного середовища – певної морально-психологічної обстановки, підкріпленої комплексом заходів організаційного, методичного, психологічного характеру, що забезпечують введення інновацій в освітній процес загальноосвітнього закладу освіти.

Перехід до нової української школи передбачає запровадження наступних інновацій: новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві; умотивований учитель, який має свободу творчості й розвивається професійно; наскрізний процес виховання, який формує цінності; децентралізація та ефективне управління, що надасть школі реальну автономію; педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками; орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм; нова структура школи, яка дає змогу добре засвоїти новий зміст і набути компетентності для життя; справедливий розподіл публічних коштів, який забезпечує рівний доступ усіх дітей до якісної освіти; сучасне освітнє середовище, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання учнів, освітян, батьків не лише в приміщенні навчального закладу [2].

Ефективним засобом удосконалення професійної діяльності вчителя є розробка відповідного науково-методичного забезпечення. Під науково-методичним забезпеченням розуміємо сукупність форм і методів, що сприяють підвищенню рівня фахової підготовки вчителя.

У процесі створення науково-методичного забезпечення враховуються наступні критерії:

1) суб'єктність педагога в його професійній діяльності, що виражається в авторському підході до постановки цілей, вироблення змісту занять, розробці засобів створення ситуації розвитку особистості вихованця;

2) адаптованість до індивідуально-стильових особливостей вчителя;

3) співавторство вчителя і учня в розробці всіх компонентів педагогічного процесу – його цілей, засобів, очікуваних результатів, критеріїв їх оцінювання;

4) забезпечення єдності особистісно-сміслового та когнітивного розвитку учнів.

Науково-методичне забезпечення підготовки вчителя – це створення умов для формування творчої особистості педагога і підтримки професійної форми його діяльності. Забезпечення цих умов сприяє розвитку у вчителя педагогічної системи, в якій він виявляє себе помічником дослідницької діяльності учнів, а також виробленню педагогічної техніки як помічника у творчій діяльності учнів, спрямованої на послідовне досягнення її творчої продуктивності.

Найбільш поширеними формами роботи з вчителями є вправи для самопідготовки, тренінги, творчі індивідуальні і групові завдання, практикуми, семінари та ін.

Використання запропонованого науково-методичного сприяє: підвищенню рівня професійної діяльності вчителів, їх методичної майстерності, що підтверджується при проведенні навчальних занять, в процесі атестації; зростанню творчого рівня методичної роботи з елементами експериментальної діяльності; підвищенню рівня педагогічної майстерності вчителя для реалізації ідей компетентісно орієнтованого навчання; укладанню комплексу методичного забезпечення, що відповідає вимогам навчальних стандартів, сприяє формуванню компетентності учнів; розвитку професійної компетентності, творчої індивідуальності вчителя, формування готовності до прийняття нового, розвиток сприйнятливості до педагогічних інновацій.

Список використаних джерел:

1. *Про освіту* (Проект Закону України). Вилучено із <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Софій, Н. З., Онопрієнко, О. В., Найда, Ю. М., Пристінська, М. С. & Большакова, І. О. (2017). *Нова українська школа: порадник для вчителя*. Н. М. Бібік (ред.) Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди».

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО СУБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З ДІТЬМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Блудова Юлія Олександрівна

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри педагогіки, психології, початкової освіти та освітнього менеджменту
*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

Єдименченко Юлія Миколаївна

здобувач вищої освіти психолого-педагогічного факультету
*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради*

УКРАЇНА

Інтеграція України в європейський освітній простір висуває конкретні вимоги до майбутніх фахівців та їх підготовки. Актуальними стають уміння ставити перед собою цілі та досягати їх, реалізовувати Концепцію Life Long Learning, розвивати критичне мислити, співпрацювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі тощо. Однак, як зазначено в Концепції нової української школи, сучасна освіта не готує до цього. Суспільство зацікавлене в тому, щоб на практиці забезпечити плідну співпрацю, вчителів, батьків і дітей